

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observationes in Cap. in Cap. XIII. & XIV. De Impedimentis Matrimonii sub
nomine Exceptionum adversus Matrimonium, sumptarum ex persona
contrahentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Matrimoniales: plura hujus rei sunt exempla in Galliis. *Declarat. an. MDCXXXIX. art. 5. & 6.*

Matrimonium *Legitimum*, & *non Ratum*, est id, quod secundum Leges contrahitur; non verò secundum Canones, qui substantiam ordinant: nempe Materiam, & Formam, quibus locum non habentibus in Matrimonio Infidelium, oportet, ut eorum Matrimonium *Legitimum* esse possit, licet *Ratum* non sit.

Quod dicitur de *Fine*, imperfectum est; nam Matrimonium institutum fuit, non solum ad procreationem Liberorum, sed etiam ad præveniendam peccata incontinentiæ, & ad reciproca auxilia Partium, quoad hanc vitam, & quoad futuram. Vid. REG. I. QUÆST. IV. *Regula* sequens, quæ dicit, Matrimonium esse bonum Concupiscentiæ usum, pertinet ad primum finem; nam usus Matrimonii relatus ad procreationem Liberorum, est primus bonus usus Concupiscentiæ; secundus bonus usus est, eam continere intra limites Matrimonii. REG. III. melius collocata fuisset sub QUÆST. V. in qua Virginitas opponitur Matrimonio; hæc autem *Regula* loquitur de comparatione Matrimonii cum Virginitate: Præterea, *Regula* hæc nec finem, nec usum, nec dignitatem Matrimonii respicit, quod est Argumentum QUÆST. IV.

QUÆSTIO VI.

Loquendo de Solemnitatibus Matrimonii, colligere debuisset omnia, quæ respiciunt Sacramentum, ejus Existentiã, Materiam, Formam, Ministrum; at loquitur solum de Benedictione: tùm, differendo de ejus effectibus, loqui debuisset de ejus effectu communi cum cæteris Sacramentis Viventium, nempe incremento Gratiæ Sanctificantis, & effectu peculiari ipsius, scilicet jure ad auxilia necessaria, ut sanctè impleantur obligationes, quas imponit. Hoc etiam in loco colligendi erant omnes Textus, qui loquuntur de proclamationibus Bannorum Matrimonii, unicum laudat REG. IV. Impedimenta miscet cum Solemnitatibus REG. II. III. V.

OBSERVATIONES in CAP. XIII. & XIV. de IMPEDIMENTIS MATRIMONII sub nomine Exceptionum adversus Matrimonium, sumptarum ex personâ Contrahentium.

Cùm pleræque *Regulæ* hujus Capituli plures restrictiones patiantur sub nomine Exceptionum, exposita Impedimenta designare debuisset vulgari vocabulo, ad vitandam confusionem, quæ nascitur ex usu crebro verbi æquivoci, adhibiti interdum, ad significandum Matrimonii obstaculum, aliàs ad designandum id, quod in *Regulis* non continetur.

Quamvis, inter Impedimenta, quedam annihilent Matrimonium, quadam illicitum faciant duntaxat, Autor utraque permiscet, & eodem modo tractat.

Confundit pravæ intentiones, quæ sunt res interiores & absconditæ, quas Ecclesia cognoscere non potest, cum Impedimentis, quæ sunt res exteriores subditæ cognitioni Ecclesiæ. Utrumque vitii genus his duobus Capitibus commune est, in quibus de iisdem Impedimentis, sub nomine Exceptionum, & cum pari confusione disputatur, quæ apter illa conjunximus.

His duobus Capitibus etiam jungendæ sunt REG. II. III. IV. V. QUÆST. VI. *Capituli XII.* ubi agitur de Impedimento temporis prohibiti; de Impedimento publicationis, & de Impedimentis in genere, sub nomine Impedimentorum; quæ in re novum se offert exemplum Observationis nostræ, Autorem non habuisse ideas distinctas Materiarum Sacramentorum.

Præter hæc vitia, Capitula hæc caligine & implicatione laborant, provenientibus ex Exceptionibus &

Tom. I.

Replicationibus: occurrunt quoque repetitiones inutilis. Utriusque defectus vitandi causâ, remittere debuisset ad ea, quæ dixit de consensu requisito ad Sponsalia, id, quod adjicit circa consensum necessarium ad Matrimonium, ubi rectè exposuit id, quod utrique commune est; item monere, quòd, cum consensus Canonicus & legitimus esse debeat, oportet, ut habeat conditiones & qualitates à Canonibus & Legibus præstitutas; defectum cujuslibet earum ipsam nullum & illicitum simul efficere, vel simpliciter illicitum; eas conditiones esse Impedimenta, quoad eos, qui eis carent: tùm loqui opus erat, de Impedimentis in genere, & observare quod omnibus commune est; nempe, illicitum facere Matrimonium; aut plerisque; scilicet, illud insuper annihilare; vel esse è Jure Humano, & proinde obnoxia dispensationi, abrogationi, varietati, sive quoad Tempora, sive quoad Loca; vel nonnullis. v. gr. esse è Jure Naturali, vel ex Jure Divino Evangelico, & proinde indispensabilia, invariabilia, & inabrogabilia, eademque in omnibus Locis & Temporibus: talia sunt error, metus, vis, impotentia, vinculum ex Matrimonio constante & valido proveniens, & aliquot Consanguinitatis gradus. Sic aliquas vitavisset repetitiones, quæ occurrunt in Replicationibus, & consistentes in dispensatione, quæ tollit Impedimentum erga Personas impetranter, & circa quam fallitur, eam soli tribuendo Pontifici. Post has observationes generales, loqui debuisset de Impedimentis dirimentibus, quæ Matrimonium annihilant, & illicitum faciunt; idque continuâ serie exequi; deinceps, colligere ea, quæ respiciunt Impedimenta merè prohibitiva, quæ illicitum faciunt tantum.

Cùm sint Impedimenta, quæ relationes speciales inter se habent, ob rationem observatam, oportebat colligere id, quod commune habent, priusquam singula seorsim enuclearentur: tales sunt Consanguinitas & Affinitas, Impotentia, & Servitus, error circa utrumque, non secus ac circa Personam; Impedimentum nascens ex cohabitatione vetitâ, & Impedimentum proveniens ex Adulterio juncto Matrimonio sequenti, vel promissioni Matrimonii, vel Conjugicidio, omnia Impedimenta, quæ consensum tollunt, ignorantia, error, seductio, metus, vis, dementia.

Generatim dici debuisset, ac potuisset, de Consanguinitate & Affinitate, priusquam ad singulas transfiretur; hanc juxtâ illam, cujus imitatio est, ordinari; *Septem* gradus habuisse, cum illa *Septem* habebat; contractam fuisse ad *Quatuor*, cum *Tres* ab aliâ dempti sunt; modum eos computandi eundem esse in Affinitate, atque in Consanguinitate, nempe ascendendo, & descendendo in Lineâ Directâ, tot gradus, quot Personas, quæ in re Jus Canonicum cum Civili coincidunt; in Lineâ autem Collaterali, tot gradus inter Personas, quot gradus inter illas & stipitem, si in pari distantia sint constitutæ; sin verò in diversâ, tot gradus, quot inter remotiorem à stipite & stipitem: denique, autoritatem, quæ ea constituit, ea extendere & contrahere, prout necessarium videtur ad publicam utilitatem, & ab iis in necessitate dispensare.

Observari potuisset ac debuisset, circa Impotentiam, & Servitutum, pendere à Parte læsâ, utrum Matrimonium irritari faciat, an subsistere sinat: de ejus interesse agitur, illud persequi aut abdicare potest, conqueri non potest, nisi defectum ignoraverit, quæ in re idem est de errore circa Personam, ac de errore circa illa duo Impedimenta.

Impedimentum nascens ex Conjunctioe illicitâ, duplex est; aliud simplicis Affinitatis; aliud Consanguinitatis: talis est conjunctio Spuriorum cum Liberis legitimis. Impedimentum hoc convenit cum Impedimento, quod vulgò dicitur Impedimentum *Criminis*, quia nascitur ex Criminibus supra memoratis.

Ff 2

Cont.

Commune est omni Impedimento, quòd cessare potest cum dispensatione aut sine dispensatione; ut, Impedimento sublato, Matrimonium ratum haberi possit per renovationem consensùs Partium; si Impedimentum fuit occultum, renovatio occulta sufficit ad ratihibitionem, publica verò esse debet, cum Impedimentum publicum fuit aut deinceps evasit. Impedimenta indispensabilia tolli nequeunt. Alia cessant vel cum sua causâ, vel per dispensationem.

Et quidem defectus Etatis, per lapsum temporis; dementia, per sanitatem; defectus consensùs Partium, aut Parentum, per consensum subsequenter; ignorantia, error, per cognitionem; seductio, metus, vis, per cessationem causarum, differentia Religionis, per conversionem; Clandestinitas, per Promulgationem, aut Dispensationem; Servitus, per Manumissionem, aut consensum Personæ liberæ; Impedimentum Impotentia, per consensum Partis læsæ; Impedimenta Ordinis Sacri, Professionis Religiosæ, Cognationis, Affinitatis, Cognationis spiritualis, Honestatis publicæ, Cognationis Legalis, per Dispensationem.

Inter Impedimenta merè prohibitiva, nulla sunt indispensabilia; cum omnia sint purè Humana, sive Ecclesiastica, sive Sæcularia. Quod generatim circa hæc duo Capita dixi, locum habet ergà Cap. XV. quod continet Replicationes generales Exceptionum præcedentium. / Autor vitare non poterat hæc vitia generalia & specialia, sine speciali discussione uniuscujusque Impedimenti, & Collectione eorum, quæ cuique peculiariter sunt: Postquam observavi ea, quæ omnibus communia sunt, aut plerisque, aut quibusdam, & vitæ, quibus supplerentur utrique defectus; patere videtur, quòd longè difficiliùs notarentur menda, quæ irrepserunt in citationibus, quam ejus Tractatus de Impedimentis resciceretur. Itaque cogor remittere ad meas REGULAS, circa eadem Impedimenta, considerata in communi & in omnibus suis speciebus. Observationibus adjicio, quòd mixtura Replicationum, quas reprobatur, cum iis, quas admittit, sit quoque vitium grave. Error & ignorantia circa Impedimentum, non tollunt Impedimentum; bona fides Contrahentium tantum excusatione dignos facit; diuturnitas possessionis inturbata, justitiam excusationis eorum auget, & utraque juncta simul, sunt justæ excusationis causæ. Bona fides præsumitur, cum solemnitates præscriptæ, observatæ fuerunt, & tunc Liberi ex Matrimonio nullo nati, reputantur legitimi, etiam si Partes Impedimentum cognoverint. E contra, ommissis sine dispensatione solemnitatibus, Liberi reputantur illegitimi, etiam si parentes Impedimentum ignoraverint; itaque Parentum negligentia Liberis nocet, & diligentia prodest.

OBSERVATIONES in CAP. XVI. de JURE MATRIMONII CONTRACTI, quamdiu constat.

REG. I. malè concipitur; dicendum erat, usum Matrimonii esse Jus præcipuum Matrimonii ritè contracti; finem hujus usus esse Liberorum procreationem, eorumque bonam institutionem; & remedium incontinentiæ, quam intrâ justos limites coercet; jungenda erat REG. XII., quæ dicit, Conjugum jus æquale esse; nam paritas hæc Officium Conjugale præfertim hoc in usu constans respicit.

REG. II. refringi debet ad Bonorum administrationem, & regimen familiæ; in utroque Maritus est Caput Uxoris; indè nascitur jus correctionis, quod in Uxorem habet. Quod dicit REG. III. de Marito, ipsum ægritudines Uxoris ferre debere; extenditur ad Mulierem, quæ Mariti infirmitates nec non defectus patienter tolerare debet.

Agendo prolixè de Officio Conjugali, XV. Casus excipit ab obligatione illud solvendi, quos inter nonnulli sunt inutiles: tales sunt ii, qui Matrimonium irritum respiciunt; nam de Matrimonio valido agitur. Quoad casus dubii circa validitatem, dicendum erat, Partem, quæ gravibus de causis dubitat, non debere exigere, sed tantum alii solvere, qui non habet easdem rationes: & Textibus 44. de Sent. Excomm. & 13. de Restitut. Spoliatorum, adjicere Caput 2. de Secund. Nuptiis, quod eosdem casus respicit; non verò novam Exceptionem ex eo eruere. Exceptio IV. ejusque Replicatio non sunt in praxi, quippe rarum est, Episcopos esse conjugatos; & tunc ad continentiam adstringuntur, atque ab Uxore evelluntur. Except. VIII. usque ad XV. hodie sunt devotionis, & non obligationis. Eæ respiciunt tempus Partus, Menstruorum, Jejunii, Communionis, Festivitatum, Processionum, & Diem Benedictionis Nuptialis.

Casus, qui alterutrius Infidelitatem respiciunt, vel Impedimentum affinitatis, per viam illicitam, aut Cognationis spiritualis, justus sunt: idem est de Replicationibus; nempe, cum Incestus, per ignorantiam commissus fuit, aut per fraudem alterius, vel cum spiritualis Cognatio in iisdem circumstantiis contracta fuit: quibus adjicienda est, necessitas Baptismi proprii Filii.

Quod dicit REG. VI. redditionem Officii Conjugalis pari gradu ambulare cum Continentiâ, expositione indiget; nempe, Deum illi dare meritum Continentiæ Conjugalis. Can. 5. CAUS. XXXIII. QUÆST. V. qui desumptus est ex S. AUGUSTINO.

REG. VII. repugnare videtur præcedenti nam dici de Continentiâ nequit id, quod de Conjunctione Conjugali asseritur, eam non esse opus Spiritus Sancti, nec ejus præsentia honorari. Canon 4. qui sumptus est ab ORIGENE, contraria tamen non est; nata loquitur de Conjunctione in seipsa considerata, & non de Conjunctione Christianâ, quæ, sicut aliud quodvis opus bonum, est opus gratiæ, perindè atque hominis.

REG. VIII. & IX. respiciunt continentiam antè Communionem, quam diximus esse devotionis.

REG. X. & XI. fundantur in REG. XII. nempe jus Conjunctionis Conjugalis est jus commune; itaque unus ei renuntiare non potest, nisi alter consentiat.

REG. XIII. est sequela Secundæ; nam qualitas Capituli Maritum obligat ad superandam Uxoris virtutem, eamque exemplo suo regendam; observatio hæc, pluresque aliæ præcedentes ostendunt, hujus Capituli Regulas rectè non fuisse ordinatas.

Autor Regulam conficere debuisset, circa amissionem Juris Conjugalis per Impedimenta subsequenter, Impotentia, Affinitatis, Cognationis spiritualis, Voti, Professionis Religiosæ, Ordinis Sacri; & annotare, quòd in his omnibus casibus, Reus non potest exigere: sed tenetur reddere, extrâ casum Impotentia.

OBSERVATIONES in CAP. XVII. de Actione in adhesionem.

Jus hoc est sequela præcedentis; nam si Maritus sit Uxori, & Uxor Marito, oportet, ut, si alius alium sine justâ causâ deserat, Pars deserta habeat jus petendi in Jure, ut alia ad se redeat; & quidem hoc est fundamentum Regule, quæ Septem habet Exceptiones: quædam hic sunt inutiles: nempe, eæ, quæ respiciunt casus nullitatis Matrimonii, & eæ, in quibus de Sponsalibus agitur tantum; nam si Matrimonium sit nullum, aut initium non fuerit; Conjuncti non possunt petere, ut unio redintegretur, in casu separationis; sed tantum, ut declaretur, non esse Matrimonium, vel esse nullum; tales sunt Quatuor priores.

Quinta,